

تاریخچه سازمانی جهاد سازندگی ایران

از تأسیس تا نهادی سازی (۱۳۵۸-۱۳۹۰)
جمعه گزارش های پژوهش های نهادهای انقلاب اسلامی از نگاه غرب

تألیف:

اریک سندر لاپ

ترجمه و تدوین:

هادی جعفری / محسن جعفری

مرکز مطالعات مدیریت جهادی

همراه با دو نقد از:

دکتر محمود مهام - دکتر حسین بابایی مجرد

دانشگاه جامع امام حسین (ع)

مؤسسه چاپ و انتشارات

مؤسسه چاپ و انتشارات
دانشگاه جامع امام حسین(ع)

۵۷۰

سری مدیریت - ۵۳

سرشناسه	سندر لوب، اریک (Sander Lob, Eric)
عنوان و پدیدآور	تاریخچه سازمانی جهاد سازندگی ایران؛ از تأسیس تا نهادهای سازی (۱۳۵۸-۱۳۹۰) / تألیف: اریک سندر لوب / ترجمه و تدوین: هادی جعفری، محسن جعفری؛ همراه با دو نقد از محمود مهام، حسین بابایی مجرد.
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه جامع امام حسین(ع)، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	چهارده، ۳۲۹ ص.
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۴۵۲-۵۹۳-۳
وضع فهرس نویسی	فیب
فروست	مجموعه گزارش های پژوهش های نهادهای انقلاب اسلامی از نگاه غرب
فروست	دانشگاه جامع امام حسین(ع)، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۵۷۰، سری مدیریت، ۵۳.
یادداشت	عنوان اصلی: An institutional history of the Iranian Construction Jihad: From inception to institutionalization (1979--2011)
موضوع	جهاد سازندگی
موضوع	ان. و ا.ت. جهاد سازندگی
شناسه افزوده	جعفری، هادی، ۱۳ - مترجم
شناسه افزوده	جعفری، محسن، ۱۳۶۵ - مترجم
شناسه افزوده	مهام، محمود
شناسه افزوده	بابایی، حسین، ۱۳۶۴
شناسه افزوده	دانشگاه جامع امام حسین(ع)، مؤسسه چاپ و انتشارات.
رده بندی کنگره	۱۳۹۶ س۲ ج۹ / ۵۹۱ / ۵۹۱
رده بندی دیویی	۵۵۰۶۵۵/۳۵۱
شماره کتابشناسی ملی	۵۰۷۶۹۱۸

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و اقتباس برای دانشگاه جامع امام حسین(ع) محفوظ است.

- عنوان: تاریخچه سازمانی جهاد سازندگی ایران: از تأسیس تا نهادهای سازی (۱۳۵۸-۱۳۹۰)
- تألیف: اریک سندر لوب
- ترجمه: هادی جعفری - محسن جعفری
- همراه با دو نقد از: دکتر محمود مهام - دکتر حسین بابایی مجرد
- صفحه آرای: ناهید آقامیرزایی
- ناظرین فنی چاپ: سید محمدباقر موسوی - مسعود یآوری
- نوبت چاپ: اول (اردیبهشت ۱۳۹۷)
- شمارگان: ۲۰۰ نسخه
- قیمت: ۳۰۰,۰۰۰ ریال
- نشانی: تهران، بزرگراه شهید بابایی، بعد از پل لشکرک، دانشگاه جامع امام حسین(ع)، معاونت پژوهش و فناوری، مؤسسه چاپ و انتشارات، تلفن: ۷۳۸۲۸۲۶۰ همراه: ۰۹۱۲۴۸۷۰۰۱۷ دورنگار: ۷۳۸۲۸۲۷۴
- مرکز پخش: تهران، میدان فردوسی، فروشگاه و نمایشگاه مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین(ع)، تلفن: ۸۸۸۳۹۲۹۷

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

مقدمه (سیزده)

تاریخچه سازمانی جهاد سازندگی ایران: از تأسیس تا نهادی سازی ۱

چکیده ۳

مقدمه ۴

بخش اول ۶

بخش دوم: روش‌شناسی ۹

بخش سوم: مفاهیم نظری ۱۸

نمای کلی ۲۵

فصل اول: بسیج و یکپارچگی: روایت یک صدجانبه‌ای پس‌انقلابی ۲۷

مقدمه ۲۹

بسیج و شکل‌گیری آن ۳۶

فرصت‌ها و مجموعه کنش‌ها ۵۴

نتیجه‌گیری: تأمل‌های نظری و تحکیم قدرت ۶۹

فصل دوم: خروج از حالت بسیج و تبدیل به نهاد: دویارگی، تحرک و سرخوردگی ۷۷

مقدمه ۷۹

شرایط نهادی‌سازی یک جنبش انقلابی ۸۲

بیهودگی کنار گذاشتن بروکراسی: تصدیق وبر ۹۱

نتایج و پیامدها: رانتیرسم، انتخاب عمومی و نوافیده‌گرایی	۱۰۴
نتیجه‌گیری	۱۱۷
فصل سوم: عملیات فرامرزی و گسترش فراملی: مطالعه موردی جهادالبنا	۱۲۳
مقدمه	۱۲۵
نمای کلی فعالیت‌های برون مرزی جهاد سازندگی	۱۲۹
مطالعه موردی فعالیت‌های جهاد سازندگی در لبنان: جهاد البنا	۱۳۵
ضعیت کنونی جهاد البنا: درگیری های سوریه، بحران کشاورزی در لبنان...	۱۵۸
بحران صادرات محصولات کشاورزی در دره بکا و جنوب لبنان	۱۵۸
کشگران، روستاییان، وزارت کشاورزی و جهاد البنا	۱۶۰
حزب الله، جهاد البنا، دولت: مرزهای مبهم	۱۶۷
نتیجه‌گیری: حدود فضای بحران مشروعیت حزب‌الله و جهاد البنا	۱۷۵
فصل چهارم: فعالیت های کانونی یک شبکه حزبی: خرده بسیج یا مبلغ حکومت؟	۱۸۱
مقدمه	۱۸۳
محافظه کاران جهاد سازندگی و کانون سنگرسازان بی سنگر	۱۸۹
محافظه کاران جهاد سازندگی و بسیج سازندگی	۲۰۰
اصلاح طلبان جهاد سازندگی در سطح دولت: وزارت جهاد کشاورزی	۲۱۵
اصلاح طلبان جهاد سازندگی در سطح عموم مردم: کانون جهادگران	۲۲۸
نتیجه‌گیری	۲۳۹
نتیجه‌گیری	۲۴۵
پیوست‌ها	۲۶۱
پیوست یک: خلاصه‌ای از تاریخچه سازمانی جهاد سازندگی	۲۶۳
پیوست دو: اساسنامه و سازمان‌های جهاد سازندگی	۲۶۶
متن کامل اساسنامه جهاد سازندگی	۲۶۶

۲۷۸	پیوست سه: سیر تحولی ساختار سازمانی جهاد سازندگی
۲۸۳	پیوست چهار: سابقه عملکرد ده ساله و بیست ساله جهاد سازندگی
۲۸۳	آب آشامیدنی
۲۸۳	نتیجه
۲۸۳	جاده
۲۸۴	برق رسانی
۲۸۴	خدمات کشاورزی و مشارکت مردمی

۲۸۵	کتابنامه
-----	----------

۲۹۵	نقد اول: ظرفیت منجی دههای مدنی در طراحی و اجرای نزاع غیر مستمر در جمهوری اسلامی ایران
-----	--

۲۹۷	مقدمه
۲۹۹	معرفی و نقد اجمالی
۳۰۲	نقد فصل اول
۳۰۵	نقد فصل دوم
۳۰۹	نقد فصل سوم
۳۱۱	نقد فصل چهارم
۳۱۲	نتیجه گیری

۳۱۵	نقد دوم
۳۱۹	نکات متن اصلی
۳۲۰	نقد
۳۲۴	نتیجه گیری

مقدمه

خرداد ماه سال ۹۲ بود که از طریق یکی از دوستان فاضلم متوجه شدم که یکی از دانشجویان دوره دکتری دانشگاه پرینستون برای مدت دو سال در ایران تحقیقات مفصلی با موضوع تاریخ جهادسازندگی در قالب پایان نامه خود انجام داده است. این موضوع به این دلیل برای من اهمیت داشت که خودم مدتی بر مطالعه این نهاد متمرکز شده بودم ولی کمتر دانشجوی یا محققى را دیده بودم که مطالعه آن را یا این عنوان در دستور کار خود قرار داده باشد. بنا بر این آنکه محافل علمى را متوجه اهمیت مطالعه این نهاد مولود انقلاب اسلامى نماييم تصميم گرفتيم متن این پایان نامه را به دست آورم. پس از جستجوی بسیار از طریق یکی از دوستان متوجه شدم متن انگلیسى این پایان نامه در اختیار یکی از کارمندان وزارت جهاد کشور است. پایان نامه‌ای ۳۰۰ صفحه‌ای که به شیوه تحقیق میدانی در ۸ استان مرزى کشور و مصاحبه با حدود ۱۰۰ تن از پیشکسوتان جهاد سازندگی تدوین شده است. ضمن این که رتق بعدها برای بررسی فعالیت‌های جهادسازندگی در خارج از کشور به لبنان و افریقا نیز سفر کرده است.

واقعاً مطمئن نیستم که اگر دانشجویی از ایران بخواهد در مورد نهادهایی که سابقه نظامی در کارنامه خود دارند به ایالات متحده سفر کند و تحقیقات مفصلی در مورد آنها انجام دهد به او اجازه می‌دهند یا خیر؟! ولی باید اذعان کرد که محقق به‌خوبی عمل کرده و اطلاعات با ارزشی را از کشور ما به دست آورده که حتی آن را در اختیار مصاحبه‌شوندگان نیز قرار نداده است. از سوی دیگر متوجه شدم که نویسندگان در اوج ناسامانی‌های سال ۱۳۸۸ وارد ایران شده و تحقیقاتی نیز در مورد وضعیت کشور در آن

سال‌ها به صورت میدانی داشته است. لذا در اینجا لازم است از آقای دکتر محمود مهمان‌مهر، مدیر گروه مطالعات انقلاب اسلامی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تشکر نمایم که با مطالعه دقیق این پایان‌نامه دریافت که این پایان‌نامه، تحقیقی فراتر از مطالعه تاریخ جهاد سازندگی است که در لایه‌های پنهان آن به ظرفیت‌های نهادهای مدنی در طراحی نزاع‌های غیر مستمر در جمهوری اسلامی نیز پرداخته شده است. از این رو ایشان در نقد خود این عنوان را برای پایان‌نامه انتخاب کرد. همچنین از آقای دکتر حسین بابایی مجری، عضو هیئت علمی محترم پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی نیز سپاسگزارم که با افزودن پاسخ‌های قانع‌کننده‌ای در رد تحلیلی که محقق برای جهاد سازندگی نگاشته، ارائه کرد. این پایان‌نامه می‌تواند به محققان داخلی نشان دهد که چه ظرفیت‌های علمی عظیمی در نهادهای مولود گفتمان امام^(ره) و انقلاب در این کشور موجود است و ما: آن غافلیم و "دیگران" در قالب مطالعات شرق‌شناسانه و بعضاً مغرضانه تفاسیر و تعبیر نابجا، عدلی را از این نهادها به جامعه علمی مصادره می‌کنند. در پایان از راهنمایی‌های درست و ارزگوارم آقای دکتر روح‌الله ایزدخواه که همواره ما را در پیمودن این مسیر یاری کرده‌اند و از آقای طاهری کارشناس دفتر نمایندگی ولی‌فقیه در وزارت جهاد کشاورزی که متن این پایان‌نامه را در اختیار ما قرار دادند و از آقای هادی جعفری ارسلو که با دقت و وسواس متن انگلیسی آن را به فارسی برگردان نمودند، تشکر می‌نمایم.

محسن جعفری

پژوهشگر مرکز مطالعات مدیریت جهادی

دانشگاه جامع امام حسین(ع)